

Tekoäly työn suunnittelussa ja työkyvyn tukena

10 asiaa työpaikalla pohdittavaksi

Työkyky on moninainen kokonaisuus, johon voidaan vaikuttaa esimerkiksi työn suunnittelulla ja työn yksilöllisillä uudelleenjärjestelyillä. Tekoäly tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella työtä ja työtehtäviä uudesta näkökulmasta, mikä voi auttaa löytämään sopivia työtehtäviä ja muokkaamaan niitä osatyökykyisille sopiviksi. Koska tekoälyn käyttö tässä tarkoituksessa on vasta alussa, siihen liittyy monia huomioitavia seikkoja. Tämä tarkistuslista auttaa työpaikkoja tunnistamaan keskeiset kysymykset ennen tekoälyn käyttöönottoa.

Tarkenna roolit, vastuut ja prosessit tekoälyn käytölle

1. Tunnista tarpeet ja tavoitteet

Tunnista tekoälyn käytön tarpeet, tekoälykyvykkyys ja kuinka kunnianhimoisia tavoitteita tekoälyn käytölle on. Kuka vastaa työpaikalla tekoälyn käytöstä työn suunnittelun ja työkyvyn näkökulmasta?

2. Selkeytä tavoiteltavat hyödyt

Selkeytä, millaista hyötyä tekoälyn käytöllä tavoitellaan. Työn suunnittelun ja työkyvyn tuen näkökulmasta tekoälystä voisi saada hyötyä esimerkiksi työn kuormitustekijöiden arvioinnissa tai työaikojen ja työtehtävien mitoituksen ja järjestyksen suunnittelussa. Se voi myös tuoda esiin mahdollisuuksia yhdistää työtehtäviä uudella tavalla tai laajentaa työtä uusille alueille, mikä voi helpottaa osatyökykyisille sopivien tehtävien luomista.

3. Huomioi yhteistyö työterveyshuollon kanssa

Selvitä, miten tekoäly voi vaikuttaa yhteistyöhön työterveyshuollon kanssa. Miten työterveyshuolto integroituu työn suunnitteluprosesseihin? Onko työterveyshuollolla omia järjestelmiä, joissa tekoälyn yhteisestä kehittämisestä voisi saada hyötyjä?

4. Hallitse riskit

Suunnittele, miten arvioidaan, että tekoälyn tuottamat ehdotukset ovat tarkoituksenmukaisia ja pohjaavat oikeaan tietoon. Miten tunnistetaan ja huomioidaan tekoälyn mahdollisesti tuottamat vinoumat, jotka voivat saattaa työntekijöitä eriarvoiseen asemaan?

Varmista, että tarvittava tieto on käytössä

5. Varmista tiedon saatavuus ja laatu

Tekoälyä voi hyödyntää joko valmiiden tekoälytyökalujen avulla tai rakentamalla räätälöityjä työkaluja, joita voidaan myös liittää työpaikan järjestelmiin. Molemmissa tapauksissa on tärkeää, että työpaikan tiedot ovat muodossa, jota tekoäly voi hyödyntää tehokkaasti. Tämä vaatii tietojen systemaattista keräämistä, ylläpitoa ja käsittelyä. On myös hyvä huomioida, että joistakin tiedoista on saatavilla tarkempaa dataa, mikä helpottaa tekoälyn toimintaa tietyissä tehtävissä enemmän kuin toisissa.

6. Valitse sopivin tapa hyödyntää tekoälyä

Selvitä, mikä on paras tapa tuoda työpaikan tiedot tekoälyn hyödynnettäväksi. Vaihtoehtoja ovat esimerkiksi:

- Dokumenttien sisältöjen lisääminen kielimallin syötteeksi (promptiksi).
- Haulla täydennetty generointi (Retrieval-Augmented Generation, RAG), eli toimintatapa, jossa työpaikan tiedoista rakennetaan tietokanta, josta tekoäly hakee sisältöjä syötteeseen.
- Valmiin kielimallin hienosäätäminen työpaikan tiedoilla.

Arvioi tietosuoja ja tietoturva

7. Huomioi työntekijöiden oikeudet

Pohdi, miten tietoja työntekijän tilanteesta voidaan hyödyntää. Jotta eri tavoin osatyökykyisille voitaisiin suunnitella yksilöllisiä työratkaisuja tai työtä kehittää vastaamaan mahdollisimman monen tarpeita, tarvitaan tietoja yksilöllisistä tekijöistä. Tällöin on huomioitava, että jokaisella on oikeus omiin henkilötietoihinsa. Mieti, missä kontekstissa ja mihin tarkoitukseen tekoälyä käytetään. Tiedota työntekijöitä tekoälyn käytöstä. Sovi käytännöt työterveyshuollon kanssa esimerkiksi tekoälyn käytöstä työn muokkauksen suunnittelun prosesseissa.

8. Suojaa arkaluonteiset tiedot

Selvitä, mitä työpaikan tietoja ja tietolähteitä tekoälyn voi olla mahdollista hyödyntää ja mitkä tiedot ovat sellaisia, että niitä ei voi antaa ulkopuolisen toimijan tekoälyn käyttöön, kuten liikesalaisuudet.

9. Arvioi tietoturvariskit

Tekoälypalvelut hyödyntävät yleensä ulkopuolisten järjestelmien kielimalleja, mikä edellyttää tietojen siirtoa järjestelmien välillä. Monimutkaisissa ja ketjuuntuivissa ratkaisuissa saattaa muodostua tietoturvariskejä. Selvitä mahdollisuudet käyttää suojattuja tai rajattuja tekoälyratkaisuja, kuten paikallisia kielimalleja.

10. Varmista lainmukaisuus

Tarkista, että suunniteltu tekoälyn käyttö on lainmukaista. EU:n tekoälyasetus sääntelee työpaikkojen tekoälyn käyttöä, ja työkykyyn liittyvät tapaukset kuuluvat usein korkean riskin kategoriaan, mikä tuo velvoitteita lainmukaisuuden varmistamiseen. Yleinen tietosuoja-asetus (GDPR) määrittää, miten työntekijöiden tietoja saa kerätä, käyttää ja tallentaa, ja työlainsäädäntö edellyttää, ettei tekoälyn käyttö syrji työntekijäryhmiä.

Työsuojelurahasto
Arbetskyddsfonden
The Finnish Work Environment Fund